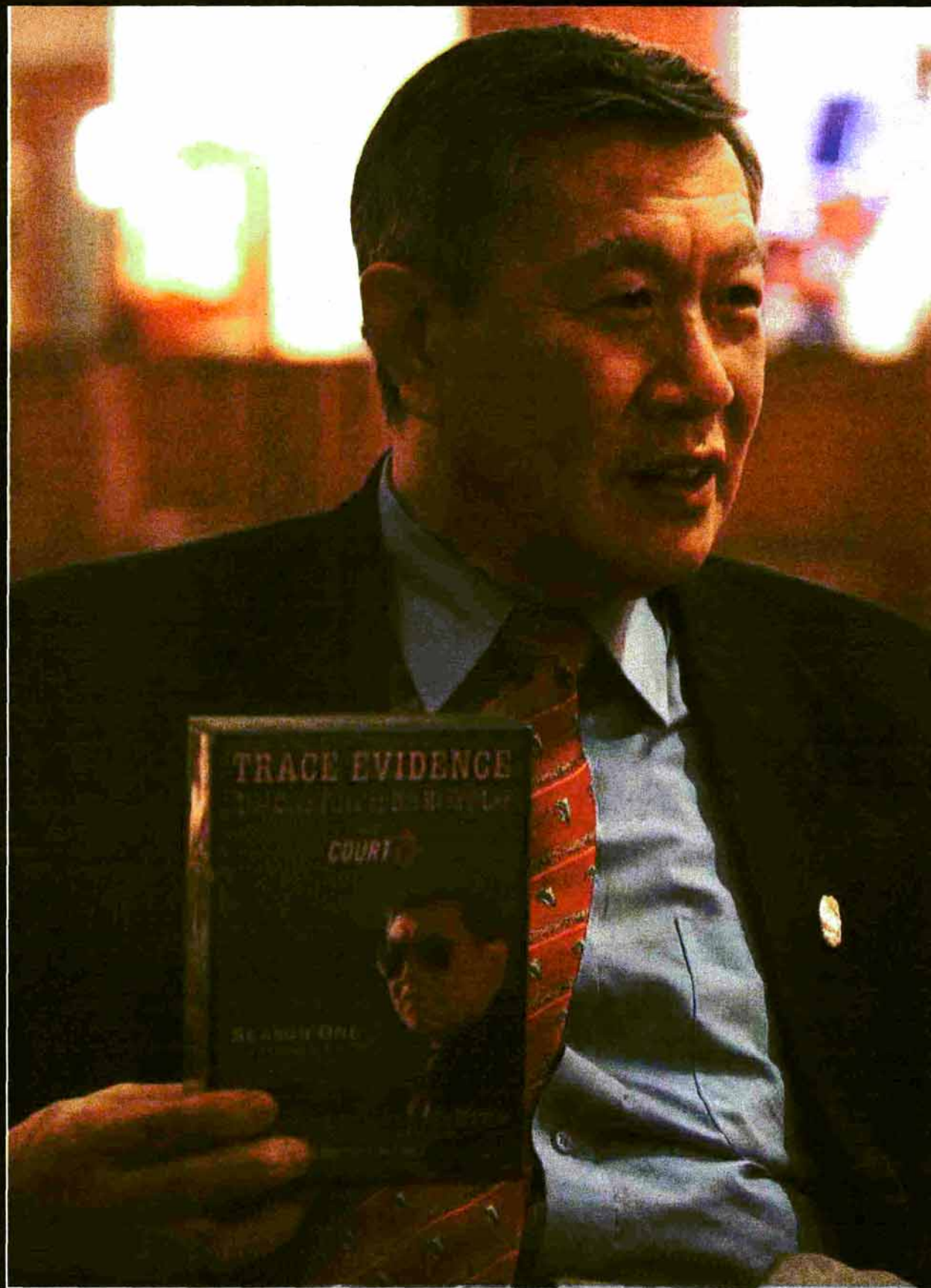

RAZGOVOR Dr. Henry Lee

Najpoznatiji svjetski forenzičar na skupu u Dubrovniku

Doktor forenzične medicine Henry Lee tvrdi kako je smrt Vincenta Foster, pravnog savjetnika bivšeg predsjednika SAD-a Billa Clintona, omogućila dolazak na vlast Georgea Walkera Busha

Razgovarao **Goran Cvjetinović**

■ **Dr. Lee, SAD, osobito New Orleans, potresa najveća prirodna katastrofa u povijesti te zemlje. Što znate o tim događajima?**

- Šerif u New Orleansu moj je rođak. Veoma je zabrinut jer nitko nije očekivao da će se takvo što dogoditi i nitko nije na to bio spreman. Svi smo zabrinuti i pridonosimo kako bismo pomogli žrtvama. Nadam se da će uskoro situacija biti normalizirana. Mjesne i državne vlasti, Crveni križ i svi ostali pomažu.

■ **Mnogi kritiziraju saveznu vladu zbog spore reakcije?**

- Pa, i nije baš tako. Nakon prva dva dana uragana sve je bilo pod kontrolom, ali New Orleans je pod vodom oko dva metra.

Prepreke su na nekim mjestima puknule i voda se jednostavno izlila te potopila grad. Nije bilo mogućnosti za bržu reakciju. Grad je bio bez struje i telefona, a za znatniju reakciju trebalo je izbaciti svu vodu. Naža-

“ Ako Vatikan zatraži obdukciju, lako ćemo ustanoviti je li papa Ivan Pavao I. bio otrovan, jer je dan prije smrti zatražio smjenu državnog tajnika

lost, u cijeloj se tragediji pokazala i loša strana čovjeka. No, nisu svi iskoristili priliku da pljačkaju trgovine, nego su neki pokazali da su pravi heroji koji pomažu stradalima.

■ **Dok u SAD-u traje akcija pomoći stradalima i uspostavljanje reda u kaosu**

New Orleansa, vi ste ponovno došli u Dubrovnik. S hrvatskim i svjetskim znanstvenicima iz područja forenzike i molekularne biologije suradujete već 11 godina. Kako ocjenjujete tu suradnju?

- Imamo veliku povijest zajedničkog rada u ovih 11 godina. Mnogi hrvatski znanstvenici posjetili su moj laboratorij i institut. Razmjenjivali smo ideje i metode te uspostavili vrlo dobar odnos i unaprijedili naš rad. Nadam se da će se taj odnos nastaviti. Ministar Dragan Primorac učinio je velik posao oko te suradnje. On je prvi, onaj koji je otvorio vrata naše suradnje.

■ **U svijetu ste zvijezda među forenzičarima. Tome je kumovao vaš rad na planetarno poznatim slučajevima, poput dvostrukog ubojstva za koje se teretilo O. J. Simpsona. Koja je bila vaša uloga u tom slučaju?**

ČOVJEK KOJI U SAD-U DRŽI KLJUČ UBOJSTAVA

- Slučaj O. J. Simpsona nazvan je sudjenjem stoljeća. Svi stručnjaci iz područja prava, policija i forenzičari iz tog su slučaja naučili da se moraju mnogo bolje pripremiti i da moraju mnogo učiti kako bi pokupili i sačuvali dokaze na ispravan način. Isto tako, istražitelji smo naučili kako se trebaju pridržavati pravila procedure. Naime, istražitelji su lagali tijekom davanja iskaza. Primijetili su na mjestu zločina, na automobilu, mali trag krvi i poslije, time se pravdajući, bez naloga upali na posjed preko ograde. Na mjestu zločina nadena je krv za koju je DNK analizom utvrđeno da pripada O. J. Simpsonu. No, od krvi koju su mu uzeli, tijekom istrage je nestalo više od trećine. Shvatio sam da je manjak krvi nadomjestila policija. U krvi je nadena kemijska supstanca koja se koristi u laboratoriju i ne postoji u ljudskoj krvi.

■ **Koja je vaša uloga u slučaju otmice Lindberghova sina?**

- U tom vrlo starom slučaju pojavile su se indicije da Hauptmann nije kriv. Njegova je obitelj tražila da se postupak ponovi jer smatra da on nije kriv. Jedini dokaz koji je bio protiv njega jest to što je kod njega pronađen novac od otkupnine. Policija je bila pod pritiskom javnosti i žurilo joj se da okonča slučaj. Mnogo je stvari ostalo nejasno: zašto policija nije pokušala naći kutiju u kojoj je bila otkupnina, zašto obiteljski pas, uobičajeno neraspoređen prema nepoznatima, nije lajao? Taj je slučaj važan za povijest.

■ **Jedan od važnijih slučajeva odnosi se na otmicu i ubojstvo šestogodišnje Jenneth Ramsey, dječje Miss SAD-a.**

- Prošlo je deset godina od tog slučaja i još nije riješen. Otkrilo se da je policija počinila pogreške na mjestu zločina. Bili su na mjestu zločina šest sati, pretražili ga dva puta, a nisu našli

žrtvino tijelo. Tek poslijepodne je otac pronašao tijelo u podrumu. No, to je uvelike kontaminiralo mjesto zločina, pa je ostalo mnogo nejasnoća. Velik je problem bio i oko DNK. Našao sam mnogo dokaza za rješavanje slučaja, a među važnijima je traka od dva inča, koja je vezana djevojčici oko usta. Nelogičnim mi se čini da bi otmičari došli s trakom od samo dva inča, stoga mislim da nije postojala nikakva Strana radikalna skupina koja je navodno tražila otkupninu, nego da je sama obitelj uključena u otmicu.

■ **Smrt Vincenta Fostera, pravnog savjetnika bivšega američkog predsjednika Billa Clintona, potresla je SAD, a taj je slučaj vama donio brojne zasluge.**

- To je zapravo slučaj koji je srušio Billa Clintona i omogućio Georgeu W. Bushu da dode na vlast. Razlog je to što je mnogo ljudi u vrijeme Fosterove smrti mislilo da je riječ o političkoj zavjeri. Kongres je zatražio da istražim slučaj. Otkrili smo da nije riječ ni o kakvom političkom ubojstvu koje je, prema mišljenju nekih, zbog afere Whitewater naručio sam Clinton,

Lee: Slučaj O. J. Simpsona proglašen je sudjenjem stoljeće, a upravo smo na njemu naučili policijske istražitelje kako poštovati pravnu proceduru

nego o samoubojstvu. Mjesto zločina bilo je loše obrađeno i dokumentirano. No, uspio sam otkriti kako, osim baruta na Fosterovoj ruci, licu i zubima, što je upućivalo na pucanj iz blizine, na ruci ima i sjemenki iz nekog cvijeta. Tada smo analizirali rukavicu koja je bila u njegovu automobilu i otkrili da su u njoj te sjemenke ostavljali poljski miševi. Otkrili smo da je Foster u toj rukavici držao pištolj kojim se ubio.

■ **Kako komentirate slučaj smrti pape Ivana Pavla I.? Nakon smrti nije dopuštena obdukcija, a mnogi tvrde da je otrovan jer je dan prije najavio smjenu državnog tajnika i šefa Vatikanske banke.**

- Povijest će dokazati sve. Mnogi kažu da povijest pišu pobjednici. Mi je možemo ponovno otkrivati. Nekad uspješno, a nekad ne. Sve ovisi o podacima koje imamo o takvim slučajevima u kojima je netko misteriozno umro i zakopan je prije mnogo godina. Ako vlast u Vatikanu kaže da želi ponovnu obdukciju, neće biti nikakav problem otkriti istinu.

■ **Kad je riječ o atentatu na J. F. Kennedyja u Dallasu, ponudili ste svoju teoriju o tri metka, za razliku od Warrenove komisije koja je službeno utvrdila da se radi o samo jednom metku, a time i o je-**

smatramo, o više njih. Time bi se teorija o jednom ubojici, Leeju Harveyju Oswaldu, pokazala neodrživom i otkrilo bi se da su postojala barem dva atentatora. U tom je slučaju bilo još čudnih stvari. Obdukciju je vodio obični bolnički patolog čije su bilješke zatim spaljene. Opis rana načinjen je netočno, a ni fotografije nisu snimljene kako bi trebale.

■ **Koji je bio vaš prvi slučaj?**

- Riječ je o smrti 13-godišnje srednjoškolke koja je bila u ljetnom plivačkom kampu. Za potragu je mobilizirano 500 policajaca koji su je pronašli tek sljedeći dan u šumi, i to zapaljenu. Odmah smo znali da je riječ o ubojstvu. U njezinu spolovilu pronašli smo spermij, pa smo zaključili da je riječ i o silovanju. Preko spermija doznali smo krvnu grupu počinitelja. Na vezicama smo otkrili crvenu

je malim nožem 17 puta. Pretražili smo šumu i našli džepni nožić. Vratili smo se k obitelji, pokazali im fotografije i pitali je li im poznat nož. Odgovorili su niječno, ali njegov je brat rekao kako se sjeća da mu je otac prošle godine kupio takav nož. Mladić je negirao. Mladić je odgovorio da je negdje u kući, ali kad se vratio, ustvrdio je da mu ga je netko ukrao. Tražili smo da nam da uzorak krvi za analizu, ali je to odbio. No, dobili smo nalog od suca i usporedili krv. Bila je ista. Mladić je zatvoren i prije sudjenja je 'puknuo'.

■ **Analizirali ste i ubojstvo Martina Luthera Kinga?**

- To je bio lak slučaj: jedan počinitelj i njegov otisak na pištolju.

■ **Kakav je utjecaj televizijskih serija o forenzičarima na kriminalce? Prilagodavaju li se i sofisticiraju pri izvršenju kaznenih djela?**

- I ja imam svoj TV show, 'Trace evidence'. Prikazuje se u SAD-u, ali počeo je s prikazivanjem u Aziji gdje je završila druga sezona.

■ **Hoćemo li vašu seriju uskoro vidjeti u Hrvatskoj?**

- Dat ću ministru Primorcu da pogleda, pa tko zna...

■ **Je li serija snimana prema stvarnim ili fiktivnim događajima?**

- Prema stvarnim. Što se tiče vašeg pitanja o utjecaju serija na kriminalce, smatram kako je jača poruka građanima da ne čine kriminalne radnje. Jer, ako to učine, bit će uhvaćeni kao ovi u seriji. A, što se tiče kriminalaca, što više se trude prikriti zločin, to više tragova ostavljaju. Ali kroz seriju uče i policajci koliko moraju biti oprezni.

■ **Koliko ste slučajeva imali u karijeri?**

- Između šest i sedam tisuća.

■ **Niste li umorni? Kada ćete prestati s radom?**

- Pokušao sam prestati prije tri-četiri godine, ali guverner me zamolio da se vratim, a tu je i Institut u kojemu trebam poučavati.

Lee smatra da su za ubojstvo J. F. K. -ja odgovorna dva atentatora, da je u otmicu Lindberghova sina umiješana obitelj, a O. J. Simpson presudan slučaj

dnom atentatoru.

- Warrenova je komisija rekla da je JFK ubio, a teksaskoga guvernera Connallyja ranio 'čarobni metak'. Kongres me 1998. godine zamolio da ponovno istražim slučaj. Nažalost, taj 'čarobni metak' nije sačuvan, a da jest, lako bismo DNK analizom metka utvrdili je li riječ o DNK dvije ili jedne osobe. Tako bismo otkrili je li riječ o Warrenovu jednom metku ili, kako

boju. Znali smo da je počinitelj nešto nedavno bojio crveno. Otišli smo u grad i na jednoj kući pronašli garažna vrata obojena istom bojom. Pitali smo vlasnika možemo li uzeti boju za analizu i on nam je dopustio. Pitali smo ga tko mu je obojio vrata, a on nam je odgovorio da je to učinio 16-godišnjak koji stanuje dvoja vrata dalje. Našli smo ga i on je zaniijekao da je umiješan. Tijelo djevojke izbodeno